

4. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України 15.03.2018 р. № 2337-VIII. Дата оновлення: 01.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Відомості Верховної Ради УРСР. від 07.12.1984. Дата оновлення: 06.11.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

Ткач
Юлія Олегівна,
ад'юнкт кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
майор поліції

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ В ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ

Одним із основних завдань держави в галузі кримінально-правової охорони прав людини є захист її життя і здоров'я. Конституція України в ст. 3 проголосила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Відповідно до ст. 28 Конституції України передбачає, що жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям.

Так, ст. 49 Конституції України передбачає, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності [1].

Стаття 1 Кримінального кодексу України (далі КК України) передбачає, що основним завданням кримінального закону є охорона особистих благ людини (життя, здоров'я), її прав і свобод від злочинних посягань, зокрема ст. 143 КК України в розділі II Особливої частини «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» передбачає відповідальність за порушення встановленого законом порядку застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини [2].

Так, 17 травня 2018 року прийнято Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» № 2427-VIII, дія якого поширюється на трансплантацію анатомічних матеріалів людині, здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією, отримання анатомічних матеріалів людини для виготовлення біоімплантатів, визначення умов застосування ксеноімплантатів [3].

Одним з найбільш актуальних і проблемних питань є недосконалість кримінального закону проявляється в тому, що закон не містить чіткого визначення поняття незаконної трансплантації анатомічних матеріалів людини у диспозиції статті, та існують прогалини та недоліки, щодо визначення окремих понять та окремих кваліфікуючих ознак, які значно ускладнює практичне застосування під час відмежування від суміжних складів злочинів, а саме: Насильницьке донорство (ст. 144 КК України), Незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142 КК України), Торгівля людьми (ст. 149 КК України), що призводить до помилок у кваліфікації під час досудового або судового розслідування та відповідно до порушень прав і свобод особи [2].

Випадки за порушення встановленого законом порядку застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини не завжди стають відомими правоохоронним органам і правосуддю, тобто цей злочин має високій рівень латентності. Отже, нагальною є проблема своєчасного і повного виявлення фактів вчинення такого злочину та забезпечення невідворотності покарання за нього, що сприятиме утвердженню законності.

Підсумовуючи вслід зауважити, що трансплантація сьогодні дуже є актуальною темою як в медичній і юридичній сфері. Тому потребує постійного контролю з метою охорони прав громадян і захисту їх життя і здоров'я.

Для посилення боротьби зі злочинами у сфері незаконної трансплантології і особами, які їх вчиняють Кримінальний кодекс України містить низку норм та відсутність недосконалість кримінального закону і в цьому є необхідність посилити кримінальну відповідальність за вчинення такого злочину, покласти контроль у сфері трансплантації на Міністерство охорони здоров'я України та правоохоронні органи з метою запобігання порушенню законодавства про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини і порушенню охорони прав людини, які полягають у захисті її життя і здоров'я.

Перелік використаних джерел

1. Конституція України: Закон України № 254 к/96-ВР від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 21.05.2022).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 05 квітня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 21.05.2022).
3. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України № 2427-VII від 17 травня 2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> (дата звернення 21.05.2022).